

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 12Co/54/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8313203969
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 04. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Roman Tóth
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8313203969.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Romana Tótha a členov senátu JUDr. Milana Majerníka a JUDr. Mareka Košča v právnej veci navrhovateľa: CD Consulting s.r.o., so sídlom Politických väzňů 1272/21, Nové Město, Praha 1, IČO: 26 429 705, ČR, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Bratislava, Grösslingova 4, IČO: 36 864 421, proti odporcovi: Q. V., bytom H. Q. XXX, za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovanej: Združenie spotrebiteľov Slovenska, o.z., so sídlom Janka Kráľa 7, Banská Bystrica, IČO: 42 309 166, zastúpeného advokátom Mgr. Henrichom Schindlerom, so sídlom Janka Kráľa 7, Banská Bystrica, o zaplatenie 136,- Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné zo dňa 22.1.2016 č. k. 12C/82/2013-68, jednohlasne takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej zamietavej časti a o trovách konania odporcu a vedľajšieho účastníka a vo výroku o pripustení vstupu vedľajšieho účastníka do konania.

N e p r i z n á v a odporcovi a vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Okresný súd Humenné rozsudkom č. k. 12C/82/2013-68 konanie o zaplatenie zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne zo sumy 136,- Eur od 23.5.2010 do zaplatenia zastavil. V prevyšujúcej časti súd návrh na zaplatenie sumy 136,- Eur s príslušenstvom zamietol. Pripustil, aby do konania na strane odporcu vstúpil ako vedľajší účastník Združenie spotrebiteľov Slovenska, o.z., IČO: 42 309 166, so sídlom Janka Kráľa 7, Banská Bystrica, zastúpeného Mgr. Henrichom Schindlerom, advokátom, Janka Kráľa 7, Banská Bystrica. Súd odporcovi náhradu trov konania nepriznal. Navrhovateľa zaviazal zaplatiť vedľajšiemu účastníkovi trovy konania vo výške 59,58 Eur na účet zástupcu vedľajšieho účastníka v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia súd uviedol, že návrhom z 28.3.2013 sa podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 861/2007 Z. z. o európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa žalobca domáhal vydania rozhodnutia, ktorým súd zaviazal odporcu zaplatiť z vlastnej zmenky 136,- Eur s príslušenstvom. V konaní mal súd preukázané, že navrhovateľ si uplatňuje právo z vlastnej zmenky vystavenej odporcom 11.11.2009 na zmenkovú sumu 136,- Eur aj s povinnosťou zaplatiť zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne od 23.5.2010. Zmenka bola indosovaná pôvodným majiteľom zmenky spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o., na navrhovateľa.

Podaním z 22.12.2015 navrhovateľ zoberal svoj návrh späť v časti zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne späť a žiadal zmenkový úrok vo výške 0,06 % denne. V ostatnom žiadal priznať nárok podľa pôvodného návrhu.

Odporkyňa sa k návrhu nevyjadrila.

Z vykonaného dokazovania súd mal preukázať, že žalovanou bola vystavená vlastná zmenka dňa 11.11.2010 na sumu 136,- Eur aj s dohodnutým zmenkovým úrokom 0,25 % denne od 23.5.2010. Na zmenke je číslo zmluvy XXXXXXXXXX. Toto číslo zodpovedá úverovej zmluve, ktorá bola predmetom exekučného konania na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 6Er/28/2011, kde spoločnosť POHOTOVOŠŤ ako oprávnený viedla exekúciu proti odporkyňi ako povinnej z úverovej zmluvy zo dňa 11.11.2009, podľa ktorej spoločnosť POHOTOVOŠŤ poskytla žalovanej úver 100,- Eur s poplatkom 68,- Eur. Úver mal byť vrátený v 6-mesačných splátkach po 28,- Eur. Vo veci bol vydaný rozhodcovský rozsudok ako titul exekučného konania proti žalovanej ako povinnej. Uznesením zo dňa 16.8.2011 č. k. 6Er/28/2011-27 bolo exekučné konanie zastavené. Rozhodnutie je právoplatné dňom 22.11.2011. Tomuto rozhodnutiu predchádzalo uznesenie zo dňa 22.6.2011 č. k. 6Er/28/2011-20, kde súd žiadosť súdneho exekútora o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol. Rozhodnutie je právoplatné dňom 19.7.2011.

Okresný súd poukazuje na to, že v bode 14 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru je tzv. dohoda o vyplnení zmenky. Po zhodnotení týchto údajov súd dospel k záveru, že návrh je potrebné zamietnuť. Predmetom konania je spor zo zmenky, pričom zmenka bola vystavená pre pôvodného veriteľa POHOTOVOŠŤ, s.r.o., ktorá rubopisom previedla zmenku na terajšieho žalobcu. Keď do konania vstúpil vedľajší účastník, ten žiadal žalobu zamietnuť s poukazom na predchádzajúci spotrebiteľský vzťah z úverovej zmluvy. Podľa rozhodnutia Súdneho dvora zo 16.11.2010 (vec C-76/10), ktoré sa týka spoločnosti POHOTOVOŠŤ, vnútroštátne súdy majú v každom štádiu konania, vrátane výkonu rozhodnutia povinnosť aj bez návrhu posúdiť nekalú povahu, sankciu obsiahnutú v zmluve o úvere, ak má súd k tomu účelu k dispozícii nevyhnutné informácie o právnom a skutkovom stave. Podľa súdu, dohoda o vyplnení zmenky uvedená vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, ktorá spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Je v rozpore s dobrými mravmi a je absolútne neplatnou. Potom je absolútne neplatná aj samotná zmenka, z ktorej si navrhovateľ uplatňuje žalovanú pohľadávku. Bez platnej dohody o vyplňovanom práve nemôže byť platne vyplnená zmenka (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu SR vo veci sp. zn. 4Obo/161/2001). Súd vychádzal z toho, že ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. rieši otázku ochrany zo spotrebiteľských zmlúv, pričom v § 53 ods. 1, 2, 4 a 5 Občianskeho zákonníka sú zadefinované neprijateľné zmluvné podmienky s dôsledkom, že neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné. Dohoda o vyplňovanom práve, ako aj zmenka, sú neplatné podľa ustanovení spotrebiteľského práva, nie podľa zákona o zmenkách a šekoch. Dohoda o vyplnení zmenky je neprijateľná zmluvná podmienka podľa čl. 2 písm. a/ v spojení s ust. prílohy ods. 1 písm. s/ Smernice 93/13/EHS. Navyiac je dohodované neprímerane vysoké príslušenstvo pohľadávky, zmenkový úrok 0,25 % denne. Keďže dohoda o vyplnení zmenky a vystavená zmenka spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa a spotrebiteľa postihuje neprímerane vysokými sankciami, kde nedošlo k individuálnemu dojednaniu dohody o vyplnení zmenky, potom dohoda o vyplňovanom práve je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Indosáciou zmenky dochádza aj k zhoršeniu postavenia v ochrane práv spotrebiteľa. Indosovanie zmenky znamená sťaženie kauzálnych námietok zo strany dlžníka.

Dohoda o vyplnení zmenky je absolútne neplatná podľa § 39 a 3 Občianskeho zákonníka pre rozpor s dobrými mravmi a pre rozpor so zákonom. Účelom je prostredníctvom zmenky obísť vyššie ustanovenie spotrebiteľského práva reálne zameraného na ochranu práv spotrebiteľa.

Keď vstúpil do konania vedľajší účastník, mohol tak urobiť s poukazom na § 93 ods. 2 O.s.p., pretože je subjektom, ktorý je oprávnený vstupovať do konania ako vedľajší účastník na základe zákonného splnomocnenia zákona o ochrane spotrebiteľa, a to bez konkretizácie svojho hmotnoprávneho záujmu na výsledku konania. Preto súd pripustil vstup vedľajšieho účastníka do konania na strane odporcu.

Keď navrhovateľ zobral návrh späť v časti zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne, potom súd s poukazom na § 96 ods. 1, 3 O.s.p., konanie v tejto časti zastavil. Zvyšok nároku navrhovateľa zamietol.

O trovách konania účastníkov bolo rozhodnuté podľa § 140 ods. 1 O.s.p.. Neúspešný žalobca nemá právo na náhradu trov konania. Odporcovi v konaní trovy nevznikli, preto mu ich súd nepriznal.

O trovách vedľajšieho účastníka bolo rozhodnuté s poukazom na § 142 ods. 1/ O.s.p.. Vedľajší účastník bol zastúpený advokátom, ktorému podľa vyhlášky č. 655/2004 Z. z. patrí náhrada za dva úkony právnej pomoci v sume 69,58 Eur.

Proti rozsudku okresného súdu dal odvolanie žalobca. Súd posudzoval neurčitosť údajov splatnosti zmenky a dospel k záveru, že išlo o dojednanie neplatnej zmenky pre neurčitosť zročnosti zmenky. Údaj na platenie pri predložení je tradičný údaj, ktorý sa používa ako údaj splatnosti pri vistazmenke, t. j. zmenke splatnej na videnie. Aj keď sice ide o dva rozličné údaje s dvomi rozdielnymi významami z pohľadu zmenkového, nejde o vnútorný rozpor zmenky. Prvý z nich určuje údaj zročnosti zmenky a druhý údaj určuje obdobie, v rámci ktorého môže byť zmenka predložená na platenie.

Odvolateľ vyčíta súdu, že pri riešení zmenkového záväzku sa dotýkal kauzy vystavenia zmenky. Súd vo veci mohol rozhodovať len na základe predloženej vlastnej zmenky, kde zmenka je listinný cenný papier, ktorý inkorporuje v listine ako takej samo právo žalobcu. Žalovaný mohol na základe čl. 5 ods. 3 a 6 Nariadenia č. 861/2007 vzniesť námietky voči zmenke. Ak to neurobil a platí koncentračná zásada podľa Nariadenia, potom súd nie je legitimovaný na to, aby postupom podľa § 120 ods. 1 vetá prvá O.s.p., vznášal námietky proti zmenke za žalovaného.

Zmenka je samostatným abstraktným záväzkom neakcesorickej povahy. Nie je možné spájať ju, či podmieňovať inými okolnosťami, nie sú na zmenke uvedené. Súd ignoroval predovšetkým ust. § 17 zmenkového zákona, podľa ktorého, kto je žalovaný zo zmenky nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem, ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Keď kauzálne námietky nemôže vznášať dlžník zo zmenky, nemôže tak za žalovaného činiť súd. Okresný súd vyhodnotil zmenku ako neplatný právny úkon. Tu sa však vychádza len z kauzálnych námietok, ktoré však v konaní nikto nevzniesol, ani ich nikto za účastníkov nepreukázal. Kauzálne námietky sú po indosovaní v zásade neprípustné.

Keď súd hodnotil, že zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne je v rozpore s dobrými mravmi a v tejto časti považuje zmenku za čiastočne neplatnú pre rozpor s dobrými mravmi, tak sa opätovne poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky vo veci sp. zn. 25Cdo/1839/2000, podľa ktorého zmenka je v právnej teórii obvykle definovaná ako dlžnícky dokonalý cenný papier, ktorým za predpokladu splnenia prísnych formálnych náležitostí vzniká priamy bezpodmienečný, nesporný, abstraktný záväzok určitej osoby zaplatiť majiteľovi zmenky v určitom mieste a čase stanovenú peňažnú čiastku. Zmenkový záväzok je pritom celkom samostatne oddelený od prípadného záväzku, ktorý bol pôvodom jeho vzniku. Vzhľadom na úplnú samostatnosť, oddelenosť, nezávislosť zmenkového záväzku nie je možné hovoriť o tom, že zmenka je zmenkou podľa zákona o spotrebných úveroch a že tomuto zákonu odporuje. Zmenka uplatnená v tomto konaní má všetky zákonom predpísané náležitosti, ide o zmenku platnú. Uplatnený nárok žalobcu je v celom rozsahu dôvodný.

Záväzky zo zmenky, aj keď vznikli z konkrétnych zmluvných vzťahov, sú záväzkami samostatnými. Nie je možné súhlasiť so závermi okresného súdu, že sú závislé na úverovom vzťahu. Podľa zmenkového a šekového zákona, súdy sú oprávnené len skúmať, či zmenky obsahujú všetky náležitosti, ktoré musia mať pre jej platnosť zo zákona, neskúmajú však podmienky jej vystavenia ani jej neprípustnosť. Žalobca preto navrhuje zmeniť rozhodnutie súdu prvého stupňa a návrhu v celom rozsahu vyhovieť a priznať náhradu trov konania.

Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu nevyjadřila.

Krajský súd prejednal vec v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha preskúmania napadnutého rozhodnutia a zistil, že odvolaniu žalobcu nie je možné vyhovieť. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 219 ods. 2 O.s.p.) a k tomu dodáva:

Súd pri posudzovaní nároku žalobcu vychádzal z toho, že dohoda o vyplňovacom práve je neplatná, a že nie je možné uzavrieť dohodu o vyplňovacom práve len s odkazom na Všeobecné podmienky poskytnutia úveru. S týmto záverom sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje. Základom na vydanie zmenky bol predchádzajúci úverový vzťah medzi pôvodným majiteľom zmenky spoločnosťou POHOTOVOSTĚ a odporkyňou ako dlžníkom, ktorý dňa 11.11.2009 uzavrel úverovú zmluvu na poskytnutie úveru 100,- Eur s poplatkom 68,- Eur. Úverová zmluva č. XXXXXXXXXX bola zabezpečená

vystavením vlastnej zmenky žalovanou na sumu 136,- Eur. Odvolací súd v tejto veci poukazuje na to, že Zákon o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z. z. v § 4 ods. 6 jasne uvádza, že v súvislosti s poskytnutím úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom, kde ale veriteľ môže prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich záväzkov s tým, že zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške max. 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. V danom prípade bol poskytnutý úver 100,- Eur, tak zmenková suma mohla byť maximálne na 33,- Eur, nie na 136,- Eur. Pôvodný majiteľ zmenky - spoločnosť POHOTOVOSŤ vyplnila zmenkovú sumu v rozpore so zákonom.

Čo sa týka príslušnej úverovej zmluvy, táto má Všeobecné podmienky poskytnutia úveru, ktoré v bode 14 majú tzv. dohodu o vyplnení zmenky. Všeobecné podmienky poskytnutia úveru nie sú podpísané dlžníkom, preto nemohlo dôjsť k uzavretiu dohody o vyplňovacom práve k zmenke len odkazom na Všeobecné podmienky poskytnutia úveru. Aj keď zmenka je absolútne abstraktným záväzkom neakcesorickej povahy a nie je možné ju spájať či podmieňovať inými okolnosťami, ktoré sú na zmenke uvedené, ale rubopísaním zmenky pôvodný majiteľ zmenky sťažil dlžníkovi zo zmenky vznášať kauzálne námietky podľa § 17 zmenkového zákona, že kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom zmenky, okrem, ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Keď spoločnosť POHOTOVOSŤ rubopisom previedla zmenku na terajšieho žalobcu, tak obchádzala zákon a znemožňovala kauzálne námietky dlžníkovi a dlžníkovi nemohla byť poskytnutá ochrana ako spotrebiteľovi z úverového vzťahu.

Keď Všeobecné podmienky poskytnutia úveru v bode 14 hovoria o dohode o vyplnení zmenky, tak je pravdepodobné, že zmenka ako vlastná bola napísaná v predtlačí s uvedenou zmenkovou sumou 136,- Eur a dátumom úročenia úrokom 0,25 % denne od 30.5.2010. Ostatné údaje zmenky boli vyplnené pravdepodobne zamestnancom spoločnosti POHOTOVOSŤ, ale na dlžníkovi bolo podpísať zmenku ako vystaviteľ. Časť obsahu úverového vzťahu môže byť urobená odkazom na Všeobecné obchodné podmienky (§ 273 ods. 1 Obchodného zákonníka č. 513/1991 Zb.), ale tie sa majú týkať výlučne úverového vzťahu a nevytvárať nové zmluvné vzťahy, napr. dohodu o vyplnení zmenky. Je pochybnosť o tom, či bola tu vôľa a vedomie dlžníka uzatvárať takýto zmluvný vzťah, t. j. ďalšiu dohodu o vyplňovacom práve. V tomto prípade tzv. blankozmenka je druh zmenky, ktorá nie je v celom rozsahu vyplnená. Ide o listinu, ktorá je zámerne vydaná v nehotovej forme, pričom je udelené právo nadobúdateľovi zmenky k jej vyplňovaciemu právu. Podstata tohto práva spočíva v oprávnení majiteľa zmenky svojím úkonom, t. j. doplnením chýbajúcich častí premeniť nehotový zárodok zmenky na skutočný cenný papier, t. j. úplnú zmenku. Vyplňovacie zmenkové právo nie je vecným právom vyplývajúcim z vlastníctva zmenky, ale ide o zvláštne so zmenkou tesne súvisiace právo, ktoré prislúcha majiteľovi zmenky. Nie je to právo obligáčne, je to špeciálne majetkové právo. Toto právo sa zakladá na dohode medzi osobou, ktorá túto zmenku podpísala osobou, ktorá blankozmenku preberá. Takáto dohoda má najčastejšie písomnú formu, pričom sa nevyklučuje ani ústna dohoda. Osoba, ktorá je zo zmenky zaviazaná, môže prípadne činiť námietky, že zmenka bola vyplnená odlišne od dohody o jej vyplnení. Ak zmenka bola vyplnená v rozpore s dohodou, je potrebné preukázať majiteľovi, že nadobudol zmenku v zlej viere a že sa pri jej nadobúdaní previnil hrubou nedbanlivosťou.

Okresný súd spochybnil platnosť uzavretia dohody o vyplnení zmenky vo všeobecných podmienkach poskytnutia úveru. Obsah takejto dohody nemohol dlžník žiadnym spôsobom ovplyvniť. Keďže k uzavretiu dohody o vyplňovacom práve nemôže dôjsť len odkazom na Všeobecné podmienky poskytnutia úveru, naviac nepodpísané odporkyňou, potom v zhode s okresným súdom je možné konštatovať, že neplatnosť dohody o vyplňovacom práve znamená nemožnosť pôvodného majiteľa zmenky vyplniť zmenku. Naviac, zmenkový úrok 0,25 % denne, t. j. 91,25 ročne znamená úžeru, o čom je rozhodnutie exekučného súdu vo veci sp. zn. 6Er/28/2011. Zmenka ako cenný papier inkorporuje bezpodmienečný záväzok zaplatiť majiteľovi zmenky. Aj keď žalobca poukazuje, že zmenka ako cenný papier nemá kauzu, t. j. hospodársky dôvod vystavenia zmenky, tak súd musel skúmať aj formálne náležitosti zmenky, ako aj kauzu zmenky v súvislosti z doterajšej praxe spoločnosti POHOTOVOSŤ, kde nie je možné opomenúť prípady prevádzania zmenky rubopisom na terajšieho žalobcu, čo je priamy postup poškozovania dlžníka úmyselne s poukazom na § 17 zmenkového zákona, keď sa dlžníkovi znemožňuje činiť kauzálne námietky novému majiteľovi zmenky. Je to vedomé konanie na škodu dlžníka, čo zakladá právo súdu neposkytovať ochranu takémuto zmenkovému nároku navrhovateľa. Odvolací súd súhlasí s dôvodmi súdu prvého stupňa, kde z hľadiska ochrany verejného záujmu, kto má prednosť

pred individuálnym právom žalobcu zo zmenky zväžil pri pôvodnej blankozmenke nemožnosť prvého majiteľa zmenky vyplniť zmenku, ak na to chýba dohoda - platná dohoda o vyplňovacom práve pri blankozmenke.

Vzhľadom na vyššie uvedené, keď chýba dohoda o vyplňovacom práve zmenky, resp. taká nebola uzavretá, len odkazom na Všeobecné obchodné podmienky, keď dochádzalo k vedomému poškodeniu práva dlžníka rubopisovaním zmenky na terajšieho žalobcu, preto krajský súd potvrdzuje rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne, pokiaľ žalobu ako nedôvodnú zamietol.

Krajský súd potvrdzuje rozhodnutie súdu prvého stupňa v jeho napadnutej zamietavej časti a o trovách konania odporcu a vedľajšieho účastníka, ako aj výroku o pripustení vstupu vedľajšieho účastníka do konania. Vedľajšiemu účastníkovi zaoberajúcemu sa ochranou práv spotrebiteľa je umožnený vstup do konania s poukazom na § 93 ods. 3 O.s.p..

Odvolací súd poukazuje na to, že pokiaľ je uplatnené právo na dohodnutý zmenkový úrok vo zvyšku, t. j. 0,06 % denne, pri neplatnosti dohody o vyplňovacom práve, potom z takejto vistazmenky nie je možné priznať majiteľovi zmenky žiadny úrok, ani tvrdený dohodnutý úrok, ani postihový 6 % úrok s poukazom na § 48 zmenkového zákona. Pri neplatnej dohode o vyplňovacom práve k zmenke, nemalo dôjsť ani k vystaveniu zmenky - blankozmenky.

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.. Neúspešný navrhovateľ nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Odporcovi ani vedľajšiemu účastníkovi v odvolacom konaní trovy nevznikli, preto týmto účastníkom nebola priznaná náhrada trov odvolacieho konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.